

Р. П. Зорівчак

Рудницький Ярослав-Богдан

РУДНИЦЬКИЙ Ярослав-Богдан (28. 11. 1910, м. Перемишль, нині Підкарпатського воєводства, Польща — 19. 10. 1995, м. Монреаль, провінція Квебек, Канада) — мовознавець, літературознавець, перекладач, фольклорист, громадсько-політичний діяч. Чоловік *М. Рудницької-Антонович*. Доктор філософії (1937). Дійсний член НТШ (1947), УВАН у Канаді (1955; у 1955—69 — її президент). 1929—37 студював українську мову та літературу, славистику, ономастику й етнологію у Львівському університеті, де 1934 здобув магістрат, 1937 — докторат. Працював в Українському науковому інституті у Берліні (1938—40); від 1940 — доцент, від 1943 — професор Українського вільного й Карлового університетів у Празі; 1945—48 — професор Гейдельберзького університету (Німеччина). Від 1949 — у Канаді. Засновник і завідувач (1949—76) відділу славистики Манітобського університету. Був професором Українського вільного університету в Мюнхені (Німеччина, 1949—80) та Українського католицького університету в Римі (від 1963). Організатор низки наукових об'єднань: Канадської асоціації славистів, Канадського лінгвістичного товариства (обидва — 1954), Канадського інституту назвознавства, Канадської асоціації порівняльного літературознавства (обидва — 1967), Міжнародної академії гуманістичних і суспільних наук Канади (1974). Відновив діяльність Української Могілянсько-Мазепинської АН і став її останнім президентом (1978—92), а після відновлення Києво-Могілянської академії в Києві передав їй усе майно, архів і видання АН, а також грошову пожертву. Засновник і редактор видавничих серій «*Slavistica*» (1949—73), «*Onomastica*» (1951—75), «*Рудницькіяна*» (українською та англійською мовами), продовжив видання «*Літопису УВАН*». Член Королівської комісії двомовності і двокультурності Канади (1963—71). Активний діяч

Державного центру УНР в екзилі (1980—89 — голова Ради міністрів). Мовознавчі праці Р. присвячено українському словотвору, акцентології, діалектології, топоніміці, лексикографії. Одна з найголовніших — «An Etymological Dictionary of the Ukrainian Language» («Етимологічний словник української мови», у 2-х т., Вінніпег; Оттава, 1962—82), над якою працював бл. 40 р. Співукладач (із З. Кузелею) «Українсько-німецького словника» (Ляйпциг, 1943; Вісбаден, 1983). У літературознавчому доробку — публікації про творчість Г. Сковороди, Т. Шевченка, П. Куліша, Марка Вовчка, Лесі Українки, І. Франка, П. Филиповича, Б.-І. Антонича. Автор українських перекладів творів В. Шекспіра, Р. Бернса та ін., а також англійських перекладів поезій Лесі Українки та Б.-І. Антонича. Чотири рази перевидав власним коштом «Кобзар» Т. Шевченка, видав 4 томи українського фольклору в Канаді.

Основні праці

Українська мова та її говори. Л., 1937; Вінніпег, 1965; 1977; Український правопис. Прага, 1942; Слово про Ігорів похід в переспівах на сьогочасну українську мову. Гrefенгайнхен, 1944; Нарис української діалектології. Авґсбург, 1946; Наголос в поезії Т. Шевченка. Авґсбург, 1947; Славістика в Канаді в 1950 р. Вінніпег, 1950; Канадійські місцеві назви українського походження. Вінніпег, 1951; Слово й назва «Україна». Вінніпег, 1951; Українські бібліотеки в Канаді. Вінніпег, 1954; Шевченкіяна на Заході: Перше видання Шевченка на Заході з нагоди сторіччя. 1859—1959. Вінніпег, 1959; Бернс і Шевченко. Вінніпег, 1959; Географічні назви Бойківщини. Вінніпег, 1962; Становище української й інших слов'янських мов у Канаді. Вінніпег, 1971; Manitoba's Mosaic Place Names. Winnipeg, 1977; Говір Ільниці на Закарпатті. Оттава, 1994.

Рекомендована література

1. Славутич Я. Творець української науки в Канаді та інші статті й матеріали з приводу 60-річчя проф. Я. Рудницького. Вінніпег, 1971;
2. Носко-Оборонів Т. Д-р Ярослав Рудницький: Біографічний нарис // Рудницькіяна. 1993. № 9;
3. Домбровський О. Ярослав Богдан Рудницький // Український історик. 1995. № 1—4;
4. Пришляк Я. Творець нової епохи // Визвольний шлях. 1996. № 2;
5. Дзира Я. Пошануймо свою славу. Ярослав-Богдан Рудницький — учений, патріот // Пам'ятки України. 1999. № 1;
6. Приймак Т. Ярослав Богдан Рудницький та Канада // Історіографічні дослідження в Україні. 2020. Вип. 31. ДА: ЦДІА України у Львові. Ф. 389, оп. 1, спр. 173, арк. 73, 80.

Бібліографічний опис:

Рудницький Ярослав-Богдан / Р. П. Зорівчак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-882220>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).